

Μ. Τρίτη
3 Απριλίου
2018

ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΙΟΒΕ

ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

ΕΡΕΥΝΑ
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ
12ΜΗΝΟ

ΠΡΟΘΕΣΗ
ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ
ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

ΠΟΛΥ
ΠΙΘΑΝΗ 1%
ΔΕΝ
ΓΝΩΡΙΖΩ 1%

ΔΕΝ
ΓΝΩΡΙΖΩ 7%
ΔΙΣΘΗΤΗ
ΑΥΞΗΣΗ 30%

ΑΡΚΕΤΑ
ΠΙΘΑΝΗ 8%

15%
ΕΛΑΦΡΑ
ΜΕΙΩΣΗ

ΟΧΙ
ΠΙΘΑΝΗ 16%

ΕΛΑΦΡΑ
ΑΥΞΗΣΗ 22%

74%
ΚΑΘΟΛΟΥ ΠΙΘΑΝΗ

25%
ΑΜΕΤΑΒΛΗΤΗ

Ν. ΒΕΤΤΑΣ

«Σκιά από την ένταση στα ελληνοτουρκικά»

«Ενώ μια οικονομία στην αρχή της κυκλικής ανάκαμψης θα έπρεπε να τρέχει, εν τούτοις καταναλωτές και επιχειρηματίες παραμένουν άκρως επιφυλακτικοί, καθώς στην πράξη ανάκαμψη δεν βλέπουν» λέει στον «Φ» ο γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ. Και ενώ δεν υπάρχουν οι παλιές φοβίες περί Grecxit, νέες αρχίζουν να κάνουν την εμφάνισή τους, σύμφωνα με τον κ. Βέττα, όπως οι οικονομικές επιπτώσεις από την ένταση στα

ελληνοτουρκικά, γεγονός που καταγράφει και η έρευνα του ΙΟΒΕ. Εξάλλου, ο συνδυασμός, από τη μια πλευρά, της συνεχιζόμενης επίπτωσης των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων, και, από την άλλη, η εντεινόμενη έλλειψη σαφήνειας και συναίνεσης για τους όρους χρηματοδότησης της χώρας μετά τη λήξη του τρέχοντος προγράμματος, προκαλεί προβληματισμό και λειτουργεί ανασχετικά στη δυναμική επιτάχυνσης της ανάπτυξης. Μένει να διαπιστωθεί αν αυτή η εξέλιξη θα είναι συγκυριακή ή θα διαμορφωθεί σε τάση, τους επόμενους μήνες.

Π. ΛΙΑΡΓΚΟΒΑΣ

«Ξεμένουμε πάλι από οξυγόνο»

«Είναι χειρότερο το πρώτο τρίμηνο του 2018 από το τελευταίο του 2017», επισημαίνει ο πρώην επικεφαλής του Γραφείου Προϋπολογισμού της Βουλής, Παναγιώτης Λιαργκόβας. «Και η ανεργία έχει αυξηθεί, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, αλλά και συνολικά η οικονομία μοιάζει μετά τον Φεβρουάριο να ξεμένει πάλι από οξυγόνο. Ενα δυσμενές κλίμα άρχισε πάλι να εμφανίζεται, το οποίο αποτυπώνεται και στην πορεία του Χρηματιστηρίου, όπως και στα spreads που αυξάνονται ξανά», σημειώνει ο καθη-

γητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Εξηγώντας τις αιτίες για το αρνητικό αυτό πρόσωπο της οικονομίας, αναφέρει ότι δεν έχει αυξηθεί η αξιοπιστία στην οικονομική πολιτική -και απτά δείγματα στην πραγματική οικονομία δεν υπάρχουν-, ενώ, πέρα από το επικοινωνιακό, όπως οι δηλώσεις για έξοδο στις αγορές, επενδυτικά σχέδια εκκρεμούν επί μήνες ή χρόνια στα συρτάρια υπουργείων. Εκτιμά ότι θα χρειασθεί μεγάλη προσπάθεια για να ξεπεράσουμε την αρνητική φήμη στις επενδύσεις, ενώ άλτα παραμένουν ζητήματα βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, όπως το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών.

Π. ΤΣΑΚΛΟΓΛΟΥ

«Δεν δείχνουμε σημάδια δυναμισμού»

Σε λιγότερο από πέντε μήνες, η κυβέρνηση ετοιμάζεται να πανηγυρίσει την «καθαρή έξοδο» της χώρας από τα μνημόνια, επισημαίνει ο Πάνος Τσακλόγλου, καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και πρώην επικεφαλής του Σώματος Οικονομικών Εμπειρογνομώνων. Τονίζει ότι οι εμπειρίες των άλλων χωρών που βγήκαν από μνημόνια δείχνει ότι σε αυτή τη φάση η οικονομία μας θα έπρεπε

να βρίσκεται σε αναπτυξιακή δυναμική. Πόσο μάλλον που στην περίπτωση της Ελλάδας οι ταχείς ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης είναι αναγκαίοι για την επίτευξη υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων την επόμενη πενταετία. Όμως, η οικονομία δεν δείχνει σημάδια δυναμισμού. Αυτό φαίνεται να οφείλεται σε παράγοντες τόσο εσωτερικούς (ενδείξεις αδυναμίας έγκαιρης ολοκλήρωσης προπαιτούμενων, προσυμφωνημένα δημοσιονομικά μέτρα για την επόμενη διετία) όσο και εξωτερικούς. Οπότε, ο δρόμος μετά την έξοδο σίγουρα δεν θα είναι στρωμένος με ροδοπέταλα...

Βαρομετρικό χαμηλό λίγο πριν την έξοδο

ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΤΕ
Αποζημίωση στους πολίτες που χάνουν περιουσίες

Τέσσερις μήνες πριν από την «αποφοίτηση» μιας χώρας από το μνημόνιο, η οικονομία της οφείλει να τρέχει, οι δείκτες να αποπνέουν μεγάλη αισιοδοξία και δυναμική, η ανεργία και τα επιτόκια να υποχωρούν, τα εισοδήματα να αυξάνονται. Το γεγονός όμως ότι επτά στους δέκα καταναλωτές μόλις τα βγάζουν πέρα, σύμφωνα με τη μηνιαία έρευνα του IOBE, ποσοστό που αυξήθηκε τον Μάρτιο, και ότι οι Έλληνες παραμένουν οι πιο απαισιόδοξοι στην Ευρώπη, σημαίνει απλώς ότι ουδείς πιστεύει πως η χώρα είναι έτοιμη να βγει από το πρόγραμμα χωρίς να μπει σε κάποια μορφή επόμενο.

Η ασάφεια στα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους παραμένει, η πολιτική σταθερότητα αμφισβητείται, οι επενδύσεις δεν τρέχουν και το οικονομικό κλίμα παρουσίασε επιδείνωση τον Μάρτιο, διακόπτοντας την ανοδική τροχιά των τελευταίων μηνών. Εξέλιξη που έρχεται ως απόρροια μιας σημαντικής εξασθένισης των επιχειρηματικών προσδοκιών σε όλους τους επιμέρους τομείς, από τις υπηρεσίες και το λιανεμπόριο, κυρίως όμως στις κατασκευές και τη βιομηχανία. Λογικό, αφού το αφήγημα της καθαρής εξόδου πείθει ολοένα και λιγότερους, όπως επισημαίνουν στον «Φ» τέσσερις άνθρωποι που παρακολουθούν από κοντά τις εξελίξεις στην οικονομία. Ο Ν. Βέττας (IOBE), Π. Τσακλόγλου (Οικονομικό Πανεπιστήμιο), Π. Λιαργκόβας (πρώην

επικεφαλής του Γραφείου Προϋπολογισμού της Βουλής) και Γ. Προκοπάκης (σύμβουλος επιχειρήσεων).

Την ίδια στιγμή ένας νέος φόβος, ο γεωπολιτικός, αρχίζει να καταγράφεται στις έρευνες, δίχως ευτυχώς ακόμη να έχει αποτυπωθεί στον τουρισμό και την πραγματική οικονομία. «...Είναι πιθανόν αυτή η διόρθωση του δείκτη τον Μάρτιο στις 99,8 (από 104,3) μονάδες να συνδέεται με την αβεβαιότητα που αναπτύσσεται και ευρύτερα θέματα εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής», επισημαίνει το IOBE θίγοντας το θέμα των οικονομικών επιπτώσεων από την ένταση στα ελληνοτουρκικά.

Οικονομία με δύο πρόσωπα

Επειτα είναι η ακόμη μεγαλύτερη εικόνα μιας οικονομίας με δύο πρόσωπα. Η ελληνική οικονομία, που διαφρμίζεται ως η πιο «μεταρρυθμισμένη» στην Ευρώπη, παρουσιάζει τεράστια επενδυτική υστέρηση. Ενώ κραυγάζει για επενδυτικές ευκαιρίες, με πολλά υποτιμημένα περιουσιακά στοιχεία και υπερπροσφορά ανθρώπινου δυναμικού, παρότι βρίσκεται στην αρχή της κυκλικής ανάκαμψης, οι επενδύσεις παραμένουν κολλημένες στο 12% του ΑΕΠ, από 24% προ κρίσης.

Και ενώ η ανταπόκριση των επενδυτών είναι θετική, δεν έχει την ένταση που θα έπρεπε να υπήρχε για μια οικονομία που ετοιμάζεται για εξιτήριο από το μνημόνιο. Η χώρα συνεχίζει να κατατάσσεται στην 45η θέση μεταξύ 109 χωρών αναφορικά με την ελκυστικότητα άμεσων ξένων επενδύσεων, κατέχοντας τη δεύτερη χειρότερη επίδοση μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μόνο η Ρουμανία έχει χειρότερο σκορ).

Επιδόσεις που αλλάζουν μόνο έπειτα από σκληρές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες όμως θέλουν χρόνο, γεγονός που σε συνδυασμό με τις οικονομικές και πολιτικές αβεβαιότητες κάνει αρκετούς αναλυτές, όπως ο αναλυτής του think tank Bruegel, Ζολτ Ντάρβας, να θεωρούν αναγκαία μια εξωτερική ομπρέλα στήριξης, δηλαδή ένα «light» τέταρτο πρόγραμμα. Τουλάχιστον προληπτικό, που θα μπορούσε να βελτιώσει καταλυτικά την εμπιστοσύνη των επενδυτών, στη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων. Διαφορετικά δεν έχει καμία τύχη μια οικονομία με ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά αύξησης της παραγωγικότητας στην Ευρώπη, που λόγω της δομής της έχει ακόμη χαμηλή εξωστρέφεια, παθολογία που αρχίζει μεν να αλλάζει, αλλά με πολύ βραδείνους ρυθμούς. Το μερίδιο των εξαγωγών μπορεί να έχει φτάσει στο 33%, ωστόσο η επίδοση είναι πολύ μικρότερη από της Πορτογαλίας ή της Ισπανίας και πολύ χαμηλότερη από εκείνη που χρειάζεται η οικονομία για να προσθέσει νέα εισοδήματα. Εως τότε, θα διατηρείται μάλλον σταθερό στο 11% το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους (IOBE) ή δυσκολεύονται να τα βγάλουν πέρα.

Στην αυτεπάγγελτη αποζημίωση των πολιτών οφείλει να προχωρεί το ελληνικό Δημόσιο όταν «θεσπίζει περιορισμούς στην ακίνητη περιουσία των πολιτών οι οποίοι αλλοιώνουν σημαντικά τον πυρήνα του δικαιώματος της ιδιοκτησίας τους (περιορισμοί στην ανέγερση οικημάτων, ξενοδοχειακών μονάδων κ.λπ.)», αποφάσισε το Α' Τμήμα του ΣτΕ με βάση τις επιταγές του Συντάγματος και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Πρόκειται για μια σημαντική απόφαση, η οποία, λόγω σπουδαιότητας, θα κριθεί οριστικά από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με κομβικό ερώτημα εάν για την καταβολή της αποζημίωσης απαιτείται η προηγούμενη υποβολή από τον ιδιοκτήτη σχετικής αίτησης ή πρέπει να γίνεται αυτόματα από το κράτος.

Στη Ζάκυνθο

Τους συμβούλους Επικρατείας απασχόλησε περίπτωση δύο τουριστικών-ξενοδοχειακών εταιρειών οι οποίες είχαν μεγάλες εκτάσεις στην περιοχή του Λαγανά Ζακύνθου. Η περιοχή αυτή το 1999 με Π.Δ. ανακηρύχθηκε θαλάσσιο πάρκο λόγω της ωοτοκίας της caretta-caretta στη θαλάσσια και χερσαία αυτή περιοχή. Οι σύμβουλοι Επικρατείας ερμηνεύοντας το Σύνταγμα και τη σχετική νομοθεσία αποφάνθηκαν ότι εφόσον οι περιορισμοί στην ιδιοκτησία «έχουν ως αποτέλεσμα ουσιώδη στένωση της χρήσης της ιδιοκτησίας κατά τον προορισμό της, είτε η ιδιοκτησία αυτή βρίσκεται σε περιοχή προστασίας της φύσης είτε σε ζώνη προστασίας της, η αποζημίωση του ιδιοκτήτη δεν ανήκει στη διακριτική ευχέρεια της διοίκησης, αλλά γεννάται αξιώς του προς αποζημίωση, η οποία θεμελιώνεται ευθέως ανάλογα με την έκταση, την ένταση και τη χρονική διάρκεια της ζημίας».

ΕΡΕΥΝΑ IOBE, ΜΑΡΤΙΟΣ 2018

Γ. ΠΡΟΚΟΠΑΚΗΣ

«Το κλίμα θα χειροτερέψει»

«Μόλις φανούν οι πραγματικές ανάγκες εξυπηρέτησης του χρέους από το μαξιλάρι, το κλίμα θα γίνει ακόμη χειρότερο», σημειώνει ο σύμβουλος επιχειρήσεων και πρώην καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια. Κι αυτό γιατί, όπως εξηγεί, η μόνη πραγματική διέξοδος της κυβέρνησης είναι στον εσωτερικό βραχυπρόθεσμο δανεισμό. Αυτός ακριβώς ο δανεισμός έχει φτάσει στα 40 δισ., εκ των οποίων τα 20 δισ. ευρώ αφορούν μόνο τα γερσ, και οδηγεί σε ασφυξία την οικονομία, παγιδύ-

οντας την επόμενη κυβέρνηση, με επιτόκια παράλογα. Αυτή η δημιουργική λογιστική, σύμφωνα με τον κ. Προκοπάκη, είναι σε γνώση των αγορών και σε συνδυασμό με το εγχείρημα της «καθαρής εξόδου» θα στερήσει αντί να προσθέσει ελευθερία κινήσεων στις πολιτικές επιλογές της κυβέρνησης. Αυτός είναι και ο λόγος, όπως λέει, που οι αγορές δεν παίρνουν τσις μετρητοίς δηλώσεις, όπως οι πρόσφατες του πρωθυπουργού, για καθαρή έξοδο τον Αύγουστο. Διαφορετικά, το επιτόκιο του ελληνικού 10ετούς ομολόγου δεν θα βρισκόταν καρφωμένο εδώ και περίπου δύο μήνες στο 4,3%...

Φιλελεύθερος

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Γίνετε συνδρομητές στον «Φιλελεύθερο»

Επισκεφτείτε το www.fileleftheros.gr και κάντε την επιλογή σας

Εντυπη έκδοση
260 ευρώ οι 12 μήνες
130 ευρώ οι 6 μήνες

Ηλεκτρονική έκδοση
156 ευρώ οι 12 μήνες
46 ευρώ οι 3 μήνες
18 ευρώ ο ένας μήνας

• Με πιστωτικές κάρτες, δυνατότητα για άτοκες μηνιαίες δόσεις